

Program Penjanaan Pendapatan Wanita dan Tahap Kepuasan Peserta

(Women's Income Generation Program and Participant Satisfaction Level)

Zaimah, R.^{1*}, Sarmila, M.S.², Suhana Saad³, Patricia Josep Kimong⁴

¹Program Sains Pembangunan, Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi, Selangor, Malaysia.

Email: zaimahr@ukm.edu.my

²Program Sains Pembangunan, Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi, Selangor, Malaysia.

Email: sarmila.mdsun@ukm.edu.my

³Program Sains Pembangunan, Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi, Selangor, Malaysia.

Email: suhanasaad@ukm.edu.my

⁴Fakulti Psikologi dan Pendidikan, Universiti Malaysia Sabah, 88400 Kota Kinabalu, Sabah, Malaysia.

Email: patricia@ums.edu.my

CORRESPONDING AUTHOR (*):

Zaimah, R.
(zaimahr@ukm.edu.my)

KATA KUNCI:

Program
Penjanaan
Pendapatan
Kepuasan
Wanita

KEYWORDS:

Program
Generation
Income
Satisfaction
Women

CITATION:

Zaimah, R., Sarmila, M.S., Suhana Saad, & Kimong, P. J.. (2025). Program Penjanaan Pendapatan Wanita dan Tahap Kepuasan Peserta. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)*, 10(5), e003413.
<https://doi.org/10.47405/mjssh.v10i5.3413>

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk menilai tahap kepuasan peserta terhadap pelaksanaan Program Penjanaan Pendapatan Wanita (PPKW) yang dilaksanakan oleh Jabatan Pembangunan Wanita (JPW). Kajian ini menggunakan pendekatan kuantitatif dengan kaedah tinjauan melalui soal selidik sebagai instrumen utama. Seramai 261 orang peserta program terlibat sebagai responden kajian. Data dianalisis secara deskriptif dengan tumpuan kepada pengiraan min dan taburan skor bagi tujuh pernyataan berkaitan kepuasan peserta. Hasil kajian menunjukkan bahawa tahap kepuasan peserta berada pada kategori tinggi, dengan skor purata kumulatif sebanyak 4.22 daripada 5.00. Dapatan ini mencerminkan bahawa pelaksanaan program PPKW telah memenuhi jangkaan dan keperluan peserta dari segi kandungan, penyampaian serta impak terhadap keupayaan ekonomi mereka. Implikasi kajian ini mencadangkan agar program seumpama ini diperluas, diperkukuh dengan pemantauan berterusan dan dilengkapi sokongan susulan bagi menjamin keberkesanan jangka panjang dalam memperkasa ekonomi wanita, khususnya dalam kalangan komuniti berpendapatan rendah.

ABSTRACT

This study aims to evaluate participants' satisfaction levels with the implementation of the Women's Income Generation Program (PPKW) conducted by the Department for Women's Development (JPW). A quantitative approach

was employed using a structured questionnaire as the main research instrument. A total of 261 program participants were involved as respondents. Descriptive analysis was used, focusing on mean scores and frequency distributions based on seven satisfaction-related statements. The findings indicate that participants' overall satisfaction level was high, with a cumulative mean score of 4.22 out of 5.00. This result suggests that the PPKW program effectively met the participants' expectations and needs in terms of content, delivery, and its impact on their economic capabilities. The study implies that such programs should be expanded, supported with continuous monitoring, and complemented with post-program support to ensure long-term effectiveness in empowering women economically, particularly among low-income communities.

Sumbangan/Keaslian: Kajian ini adalah salah satu daripada kajian yang telah menyiasat keberkesanan program penajaan pendapatan wanita yang telah dilaksanakan oleh Jabatan Pembangunan Wanita (JPW) di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM).

1. Pengenalan

Pemeriksaan ekonomi wanita merupakan agenda penting dalam pembangunan sosial dan ekonomi sesebuah negara, terutamanya dalam usaha mengurangkan jurang ketaksamaan gender dan meningkatkan kesejahteraan isi rumah (Astrowani 2024; KPWKM, 2024). Di Malaysia, pelbagai program telah diperkenalkan oleh kerajaan dan agensi berkaitan bagi menyokong wanita, khususnya mereka dalam golongan berpendapatan rendah, untuk menjana pendapatan secara berdikari. Antara pendekatan yang diambil termasuklah penyediaan latihan keusahawanan, sokongan modal permulaan, serta bimbingan perniagaan yang bersifat berterusan (Hashim et al., 2023; KPWKM, 2024; Astrowani 2023a; Astrowani 2023b). Program-program ini bukan sahaja bertujuan meningkatkan pendapatan individu, malah turut menyumbang kepada kestabilan ekonomi keluarga dan komuniti (Nor Hayati et al., 2020; Ary Ratih & Eka Lestari 2021; Alemu et al., 2022).

Di Malaysia, usaha memperkasa ekonomi wanita giat dilaksanakan melalui pelbagai inisiatif yang digerakkan oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM). Antara program utama yang telah dilaksanakan ialah Wanita Bangkit@KPWKM MyKasih Kapital, yang telah memberi manfaat kepada 14,770 wanita dalam usaha meningkatkan pendapatan mereka (Astrowani, 2024a). Program-program tersebut turut menyediakan intervensi khusus kepada 300 wanita yang terkesan akibat kehilangan sumber pendapatan, khususnya dalam kalangan pencari nafkah utama dan ibu tunggal, melalui penyertaan dalam kursus bimbingan perniagaan. Inisiatif ini mencerminkan komitmen berterusan kerajaan dalam memperkukuh kedudukan sosioekonomi wanita melalui pemeriksaan keusahawanan dan penajaan pendapatan yang lestari (Astrowani, 2023b).

Setelah itu, program WeJANA dan WeBRIDGE pula telah dilaksanakan oleh Jabatan Pembangunan Wanita (JPW) di bawah KPWKM (KPWKM, 2024). WeJANA ialah program bimbingan yang dirancang khusus untuk wanita yang terlibat dalam kerja penjagaan

(seperti menjaga anak, orang tua, atau kerja rumah) dan ingin menjana pendapatan melalui keusahawanan. Program ini memberikan latihan sistematik dan bimbingan dalam bidang perniagaan, terutamanya perniagaan dalam talian. Program WeBRIDGE pula adalah inisiatif yang bertujuan untuk menghubungkan usahawan wanita kecil dengan platform e-dagang sedia ada dan membantu mereka mengembangkan perniagaan secara digital. Dalam kata lain, program ini menyediakan latihan dan bimbingan untuk meningkatkan kemahiran digital serta memperluas jaringan perniagaan dalam talian.

Namun begitu, kejayaan sesuatu program bukan hanya diukur melalui pencapaian ekonomi, tetapi juga melalui tahap kepuasan peserta terhadap pelaksanaan, keberkesanan, dan impak jangka panjang program tersebut. Justeru itu, kajian ini bertujuan untuk meneliti program penjana pendapatan wanita di Malaysia serta menilai tahap kepuasan peserta terhadap program yang diikuti, sebagai asas kepada penambahbaikan dasar dan pelaksanaan program akan datang.

2. Sorotan Literatur

Pemeriksaan ekonomi wanita semakin mendapat perhatian dalam kalangan penyelidik global memandangkan kedudukan wanita sebagai pemangkin utama dalam pembangunan sosioekonomi komuniti. Di banyak negara membangun, wanita luar bandar sering berhadapan dengan ketidaksamaan jantina, akses terhad kepada sumber ekonomi, pendidikan yang rendah, serta norma budaya yang menghalang penglibatan aktif mereka dalam aktiviti penjana pendapatan.

Di India, [Hegde \(2020\)](#) menekankan bahawa wanita berdepan dengan pelbagai kekangan sosioekonomi yang menyumbang kepada kadar kemiskinan dan buta huruf yang tinggi. Intervensi seperti pemeriksaan komuniti, peningkatan kesedaran, penjagaan kesihatan, latihan kemahiran serta dasar sokongan dikenal pasti mampu meningkatkan taraf hidup wanita dalam jangka masa sederhana. Selari dengan itu, [Jena et al. \(2021\)](#) mengkaji keperluan latihan dalam kalangan wanita luar bandar di Madhya Pradesh dan mendapati bahawa kemahiran dalam bidang pertanian, penternakan dan penjagaan kanak-kanak adalah penting bagi memperkukuh keupayaan ekonomi mereka. Namun begitu, [Prabhakar dan Nimesh \(2022\)](#) menegaskan bahawa pelbagai program pembangunan kemahiran oleh kerajaan masih kurang berkesan disebabkan oleh tahap literasi yang rendah serta akses yang terhad kepada teknologi dan pendidikan formal.

Sementara itu, [Mohd Akhter dan M. Kamraju \(2023\)](#) menekankan bahawa meskipun wanita memainkan peranan signifikan dalam pembangunan luar bandar, norma budaya dan kekangan jantina terus membatasi penyertaan mereka dalam proses membuat keputusan serta akses kepada sumber ekonomi. Dapatan ini turut disokong oleh [Malyadri \(2020\)](#) yang menunjukkan bahawa penyertaan wanita suku kaum di Telangana dalam skim kebajikan kerajaan telah meningkatkan pendapatan, namun tahap kesedaran terhadap manfaat skim masih perlu dipertingkatkan.

Di benua Afrika, [Koomson et al. \(2021\)](#) menegaskan bahawa latihan literasi kewangan lebih berkesan apabila digabungkan dengan modul pemeriksaan wanita, kerana pendekatan menyeluruh ini mampu memperkukuh kebolehan membuat keputusan dan pengurusan sumber kewangan. Di Uganda, [Matovu \(2021\)](#) mendapati bahawa penyertaan wanita dalam ekonomi semakin meningkat namun tertumpu kepada sektor tidak formal disebabkan halangan sosial, fiskal dan perundangan. Kajian [Natukunda et](#)

al. (2021) pula mengenal pasti cabaran utama seperti kekurangan tenaga pengajar, akses kredit yang terhad dan campur tangan politik sebagai faktor yang menjejaskan keberkesanan program pemeraksanaan wanita.

Kajian [Gombe dan Zara Musa \(2022\)](#) di Nigeria membuktikan bahawa meskipun wanita luar bandar masih dipinggirkan dalam proses pembuatan keputusan dan akses kepada sumber ekonomi, penglibatan mereka dalam aktiviti ekonomi berpotensi menyumbang kepada pembangunan komuniti yang mampan. Tambahan pula, [Mengstie \(2022\)](#) di Ethiopia menunjukkan bahawa pembiayaan mikro memberi kesan positif terhadap pendapatan, pemilikan aset dan tabungan wanita luar bandar.

Namun demikian, kekangan budaya dan kurangnya sokongan keluarga terus membataskan potensi wanita. Kajian [Alemu et al. \(2022\)](#) di Ethiopia menunjukkan bahawa norma sosial dan ketiadaan sokongan suami menyekat penyertaan wanita dalam aktiviti ekonomi yang lebih produktif. Kebanyakan wanita masih terlibat dalam perdagangan kecil dan kerja domestik yang berpendapatan rendah. Di Rwanda, [Semana dan Memtamba \(2022\)](#) melaporkan peningkatan sosioekonomi wanita hasil penyertaan dalam program simpanan dan latihan yang dikendalikan oleh BRAC International.

Di Nigeria, [Okoi et al. \(2022\)](#) mendapati wujud hubungan positif antara pemeraksanaan ekonomi, keselamatan kewangan dan kesejahteraan wanita, menekankan keperluan pendekatan yang holistik. Dalam konteks Asia Selatan, pelaksanaan program bantuan tunai tanpa syarat seperti Benazir Income Support Programme (BISP) di Pakistan telah memberi impak ketara terhadap penyertaan wanita dalam membuat keputusan domestik dan meningkatkan kesedaran terhadap kepentingan pendidikan anak perempuan ([Tehmeena Iqbal et al., 2020](#)).

Dalam konteks negara Teluk, [Lardhi \(2020\)](#) dan [AlQahtani et al. \(2022\)](#) menyatakan bahawa program latihan dan pembiayaan keusahawanan wanita di Arab Saudi masih menghadapi pelbagai halangan termasuk diskriminasi gender, ketidaksesuaian modul latihan dan ketiadaan jaminan pekerjaan. Meskipun begitu, agenda pembaharuan kerajaan menerusi Wawasan 2030 memperlihatkan usaha berstruktur untuk meningkatkan penyertaan wanita dalam sektor ekonomi negara.

Dari sudut pembiayaan mikro, [Samer Ali Al-shami et al. \(2021\)](#) menunjukkan bahawa kemudahan ini menyokong keusahawanan wanita di Yaman, namun autonomi mereka dalam membuat keputusan rumah tangga masih rendah akibat struktur patriarki yang kuat. Kajian oleh [Omar dan Dames \(2021\)](#) pula menyarankan bahawa faktor seperti tahap kesihatan, pendidikan dan perkembangan ekonomi secara menyeluruh merupakan elemen penting dalam memastikan kejayaan program pemeraksanaan ekonomi wanita.

Akhir sekali, kajian di Indonesia oleh [Ary Ratih dan Eka Lestari \(2021\)](#) memperlihatkan bahawa program peningkatan pendapatan keluarga telah membawa perubahan positif dalam kehidupan wanita, khususnya apabila disepadukan dengan perkembangan teknologi dan ekonomi digital yang seiring dengan era Revolusi Industri 4.0. Ini membuktikan bahawa transformasi digital juga boleh menjadi pemangkin utama kepada pemeraksanaan ekonomi wanita sekiranya disokong dengan dasar dan latihan yang sesuai.

3. Metod Kajian

Pendekatan kuantitatif melalui kaedah tinjauan telah digunakan untuk mengumpul data kajian. Kajian ini dilaksanakan secara keratan rentas memandangkan kekangan dari segi masa pelaksanaan. Populasi kajian terdiri daripada semua wanita yang pernah menyertai program pembangunan kapasiti wanita anjuran 12 pejabat Jabatan Pembangunan Wanita (JPW) di seluruh negara. Sampel kajian pula merangkumi sebahagian daripada populasi tersebut, iaitu wanita yang mempunyai pengalaman penyertaan dalam program berkenaan. Saiz sampel yang disasarkan adalah seramai 30 orang peserta bagi setiap pejabat JPW, menjadikan jumlah keseluruhan sampel sebanyak 360 responden.

Kajian ini menggunakan teknik persampelan bertujuan bagi memperoleh sampel yang relevan dengan objektif kajian. Instrumen utama kajian ialah borang soal selidik yang dibina secara teliti bagi memastikan kesahihan dan kebolehpercayaan data yang dikumpul dalam menjawab persoalan kajian. Pengukuran tahap kepuasan peserta terhadap program dijalankan menggunakan skala Likert lima mata, iaitu: 1=Sangat tidak puas hati, 2=Idak puas hati, 3=Sederhana puas hati, 4=Puas hati, dan 5=Sangat puas hati. Responden diminta memberikan penilaian berdasarkan tujuh pernyataan yang telah dibangunkan. Sebelum kajian penuh dilaksanakan, satu kajian rintis telah dijalankan ke atas 44 orang peserta program. Hasil analisis menunjukkan nilai kebolehpercayaan Cronbach's Alpha sebanyak 0.878, yang dikategorikan sebagai baik menurut penilaian [Namdeo dan Rout \(2016\)](#).

Kajian lapangan telah dilaksanakan dalam tempoh satu bulan dan berjaya memperoleh sejumlah 261 responden. Analisis data dijalankan secara deskriptif bagi memberikan gambaran umum terhadap dapatan kajian. Skor minimum kepuasan peserta yang boleh diperoleh ialah 7, manakala skor maksimum ialah 35, berdasarkan tujuh pernyataan dengan skala Likert lima mata. Skor keseluruhan bagi setiap responden telah dipuratakan untuk mendapatkan nilai purata kepuasan. Berdasarkan purata tersebut, tahap kepuasan peserta telah dikategorikan kepada tiga tahap, iaitu tahap kepuasan rendah (1.00–2.33), tahap kepuasan sederhana (2.34–3.66), dan tahap kepuasan tinggi (3.67–5.00).

4. Hasil Kajian

[Jadual 1](#) memperincikan latar belakang demografi peserta Program Penjanaan Kapasiti Wanita (PPKW). Secara keseluruhan, hampir 90 peratus daripada peserta adalah terdiri daripada kaum Melayu. Selebihnya terdiri daripada etnik Bumiputera Sabah (6.9%), India (3.1%), Cina (0.4%) dan lain-lain etnik (0.8%). Dari segi agama, majoriti peserta beragama Islam (96.2%), manakala selebihnya beragama Hindu (2.3%), Kristian (1.1%) dan Buddha (0.4%).

Jadual 1: Profil Peserta PPKW

Profil Peserta	Bil.	%	Profil Peserta	Bil.	%
Etnik:			Status perkahwinan:		
Melayu	232	88.9	Bujang	25	9.6
Cina	1	0.4	Berkahwin	180	69.0
India	8	3.1	Ibu tunggal	46	17.6
Bumiputera Sabah	18	6.9	Ibu tinggal	2	0.8

Lain-lain	2	0.8	Berceraai	8	3.1
Agama:			Bilangan ahli isirumah:		
Islam	251	96.2	1-4 orang	119	45.6
Hindu	6	2.3	5-9 orang	137	52.5
Kristian	3	1.1	>10 orang	4	1.5
Buddha	1	0.4	Tiada maklumat	1	0.4
Umur:			Tahap pendidikan:		
≤30 tahun	19	7.4	Tidak bersekolah	2	0.8
31-40 tahun	97	37.0	Sekolah rendah	7	2.7
41-50 tahun	98	37.4	Sekolah menengah	142	54.4
51-60 tahun	38	14.5	Diploma/ STPM	62	23.8
>60 tahun	9	3.4	Ijazah	48	18.4

Dari segi pengagihan umur, majoriti peserta berada dalam lingkungan umur 31 hingga 40 tahun (37.0%) dan 41 hingga 50 tahun (37.4%). Sebahagian lagi terdiri daripada kumpulan umur 51 hingga 60 tahun (14.5%), dan peserta berumur 30 tahun dan ke bawah (7.4%). Terdapat juga segelintir peserta berumur melebihi 60 tahun dengan peratusan 3.4%. Secara keseluruhan, umur peserta berada dalam lingkungan antara 22 hingga 67 tahun, dengan purata umur dicatatkan sebanyak 38 tahun.

Dari segi status perkahwinan, majoriti peserta Program Penjanaan Kapasiti Wanita (PPKW) merupakan wanita yang telah berkahwin, mencatatkan 69.0 peratus daripada keseluruhan responden. Ini diikuti oleh golongan ibu tunggal (17.6%), wanita bujang (9.6%), peserta yang telah bercerai (3.1%) dan ibu tunggal (0.8%).

Bagi bilangan ahli isi rumah, lebih separuh daripada peserta mempunyai antara lima hingga sembilan orang ahli isi rumah (52.5%). Sementara itu, 45.6 peratus mempunyai bilangan isi rumah antara satu hingga empat orang, manakala hanya 1.5 peratus peserta melaporkan mempunyai sepuluh orang ahli isi rumah atau lebih.

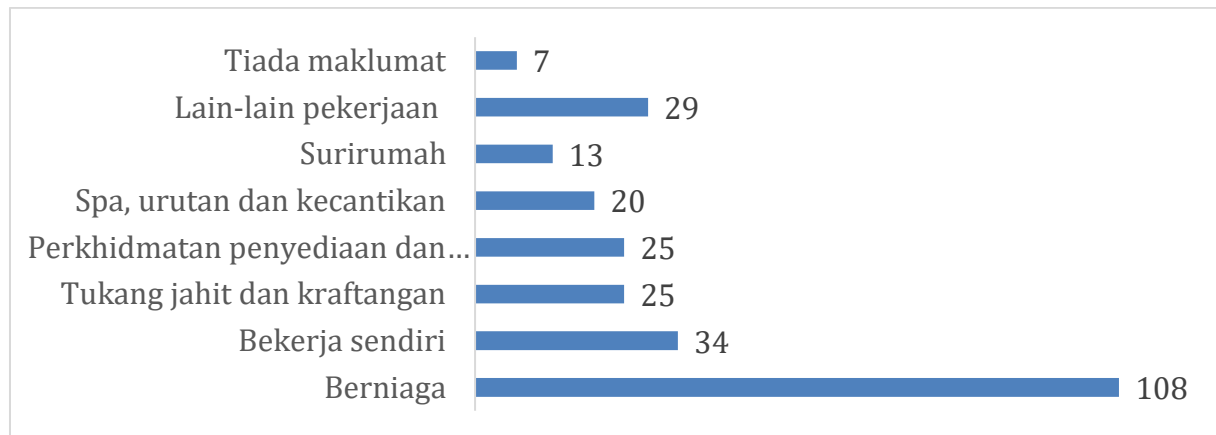
Dari aspek tahap pendidikan, kebanyakan peserta memiliki pendidikan pada peringkat sekolah menengah, iaitu sebanyak 54.4 peratus. Ini diikuti oleh peserta yang berpendidikan pada peringkat Diploma atau STPM (23.8%) serta Ijazah (18.4%). Selebihnya terdiri daripada peserta yang hanya berpendidikan sehingga sekolah rendah (2.7%) dan peserta yang tidak bersekolah langsung (0.8%).

Rajah 1 memperlihatkan taburan pekerjaan semasa peserta Program Penjanaan Kapasiti Wanita (PPKW). Majoriti peserta melaporkan bahawa mereka terlibat dalam bidang perniagaan, mencatatkan 41.4 peratus daripada keseluruhan responden. Ini diikuti oleh mereka yang bekerja sendiri (13.0%) dan kategori 'lain-lain pekerjaan' (11.1%). Kategori ini merangkumi pelbagai jenis pekerjaan profesional dan teknikal seperti pengurus, pesara, perunding hartanah, penyelia industri, jururawat, pembantu farmasi dan pereka grafik.

Selain itu, sebahagian peserta terlibat dalam pekerjaan berasaskan kemahiran seperti tukang jahit dan penghasil kraftangan (9.6%), sektor perkhidmatan makanan termasuk penyediaan dan tempahan makanan (9.6%), serta perkhidmatan kecantikan dan spa urutan (7.7%). Selebihnya terdiri daripada suri rumah sepenuh masa (5.0%). Kajian ini

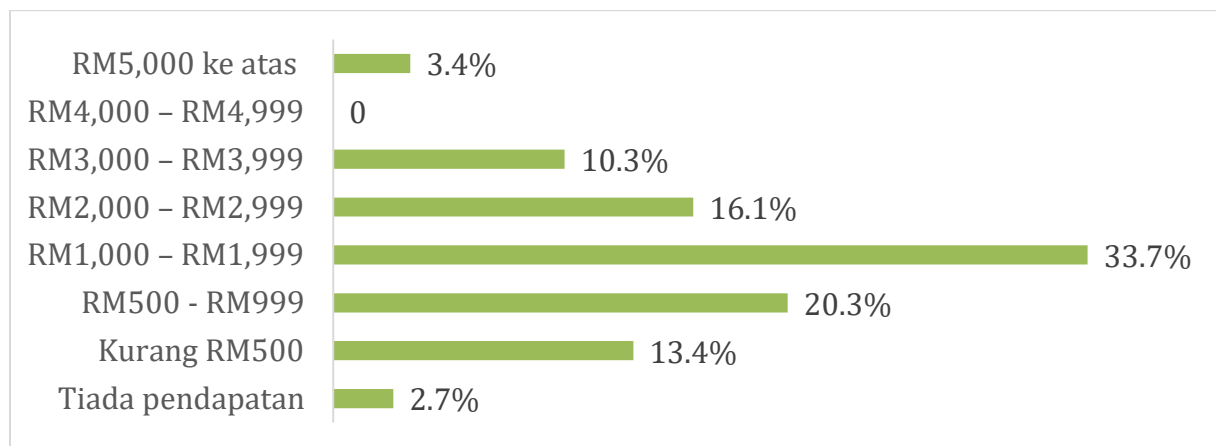
juga merekodkan sejumlah kecil peserta (2.7%) yang tidak memberikan sebarang maklum balas berkaitan pekerjaan semasa mereka.

Rajah 1: Pekerjaan Peserta PPKW

Rajah 2 menunjukkan agihan pendapatan bulanan peserta Program Penjanaan Kapasiti Wanita (PPKW) sebelum penyertaan dalam program. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pendapatan peserta adalah pelbagai, dengan majoriti memperoleh pendapatan bulanan antara RM1,000 hingga RM1,999 (33.7%). Ini diikuti oleh peserta yang berada dalam julat pendapatan RM500 hingga RM999 (20.3%) dan RM2,000 hingga RM2,999 (16.1%).

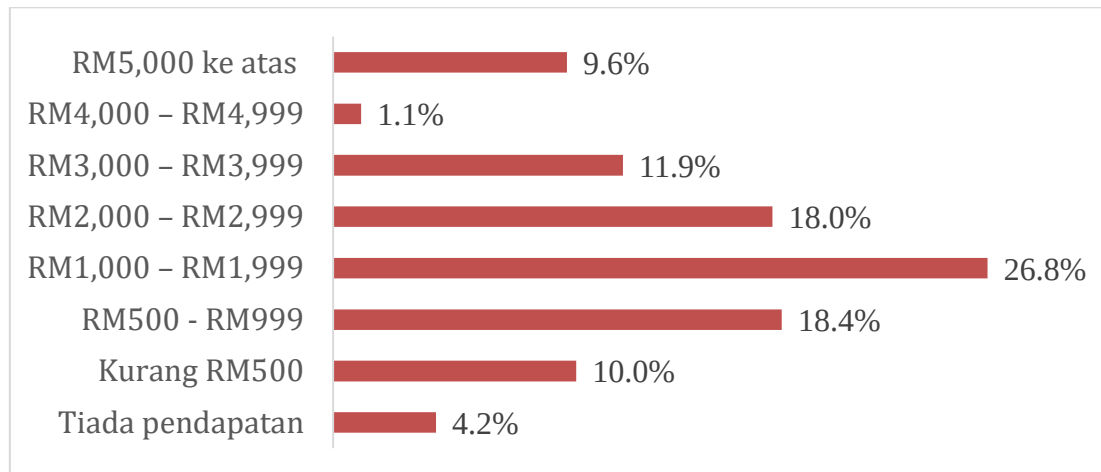
Rajah 2: Pendapatan Bulanan Peserta PPKW sebelum menyertai program

Sebahagian peserta dilaporkan mempunyai pendapatan kurang daripada RM500 (13.4%), manakala 10.3% memperoleh pendapatan antara RM3,000 hingga RM3,999. Hanya segelintir peserta mencatatkan pendapatan melebihi RM5,000 (3.4%). Selain itu, terdapat juga peserta yang tidak mempunyai sebarang pendapatan bulanan (2.7%).

Rajah 3 memaparkan pendapatan bulanan peserta hasil daripada aktiviti perniagaan selepas menyertai Program Penjanaan Kapasiti Wanita (PPKW). Secara keseluruhan, hampir semua peserta mencatatkan pendapatan susulan daripada penyertaan dalam program tersebut. Seramai 26.8 peratus peserta memperoleh pendapatan dalam lingkungan RM1,000 hingga RM1,999, diikuti oleh peserta yang berpendapatan antara RM500 hingga RM999 (18.4%), RM2,000 hingga RM2,999 (18.0%) dan RM3,000 hingga RM3,999 (11.9%).

Rajah 3: Pendapatan Bulanan Peserta PPKW selepas menyertai program

Terdapat juga peserta yang berjaya mencapai pendapatan tinggi, iaitu antara RM4,000 hingga RM4,999 (1.1%) serta lebih daripada RM5,000 (9.6%). Namun begitu, masih terdapat segelintir peserta yang berpendapatan rendah iaitu kurang daripada RM500 (10.0%) serta mereka yang tidak mempunyai sebarang pendapatan (4.2%). Ketiadaan pendapatan dalam kalangan sebahagian kecil peserta ini adalah sejajar dengan maklum balas terdahulu yang menunjukkan bahawa 5.8 peratus daripada mereka tidak menjalankan sebarang aktiviti perniagaan selepas mengikuti program PPKW.

Penemuan ini selari dengan kajian oleh [Malyadri \(2020\)](#) yang mendapati penyertaan wanita suku kaum di Telangana dalam skim kebajikan kerajaan telah meningkatkan pendapatan mereka. Begitu juga dengan penemuan [Ary Ratih dan Eka Lestari \(2021\)](#) yang mendapati program peningkatan pendapatan keluarga telah membawa perubahan positif dalam kehidupan wanita.

[Jadual 2](#) menunjukkan taburan data tahap kepuasan peserta terhadap program PPKW. Pernyataan 1 menunjukkan separuh daripada peserta sangat puashati bahawa mereka memperolehi pengetahuan baru selepas menyertai program penajaan pendapatan (50.2%). Pada pernyataan yang sama, rata-rata peserta juga berpuashati bahawa mereka memperolehi pengetahuan baru selepas menyertai program penajaan pendapatan (41.8%). Hanya segelintir peserta yang menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 1 ialah 4.40, iaitu skor purata tertinggi berbanding pernyataan-pernyataan lain.

Jadual 2: Kepuasan peserta terhadap program PPKW

Pernyataan	Bilangan (%)					Purata	Sisihan Piawai
	1	2	3	4	5		
Pengetahuan baru diperolehi selepas menyertai program penajaan pendapatan.	1 (0.4)	4 (1.5)	16 (6.1)	109 (41.8)	131 (50.2)	4.40	0.71
Kemahiran baru diperolehi selepas menyertai program penajaan pendapatan.	1 (0.4)	4 (1.5)	19 (7.3)	118 (45.2)	119 (45.6)	4.34	0.71
Modul pembelajaran program penajaan pendapatan adalah yang terkini.	2 (0.8)	4 (1.5)	24 (9.2)	105 (40.2)	126 (48.3)	4.34	0.77

Pengendalian program penjaan pendapatan dilakukan pada hari/masa yang sesuai dengan saya.	1 (0.4)	4 (1.5)	18 (6.9)	113 (43.3)	125 (47.9)	4.37	0.71
Tempoh masa pengendalian program penjaan pendapatan adalah mencukupi.	1 (0.4)	19 (7.3)	40 (15.3)	112 (42.9)	89 (34.1)	4.03	0.91
Program penjaan pendapatan dikendalikan oleh fasilitator terlatih.	3 (1.1)	3 (1.1)	17 (6.5)	103 (39.5)	135 (51.7)	4.39	0.76
Program penjaan pendapatan menyediakan peluang untuk mendapatkan bantuan kewangan (geran/pinjaman).	20 (7.7)	23 (8.8)	54 (20.7)	88 (33.7)	76 (29.1)	3.68	1.20
Skor Kumulatif = 4.22							

Petunjuk: 1=sangat tidak puashati; 2=tidak puashati; 3=sederhana puashati; 4=puashati; 5=sangat puashati

Pernyataan 2 menunjukkan hampir separuh daripada peserta sangat puashati bahawa mereka memperoleh kemahiran baru selepas menyertai program penjaan pendapatan pengetahuan baru selepas menyertai program penjaan pendapatan (45.6%). Pada pernyataan yang sama, kebanyakan peserta juga berpuashati bahawa mereka memperoleh kemahiran baru selepas menyertai program penjaan pendapatan (45.2%). Selebihnya hanya segelintir peserta yang menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 2 ialah 4.34. Rata-rata pengkaji terdahulu mendapati keperluan latihan dalam meningkatkan kemahiran peserta dalam mana-mana program penjaan pendapatan wanita ([Hegde, 2020](#); [Jena et al., 2021](#); [Prabhakar & Nimesh, 2022](#)).

Seterusnya, Pernyataan 3 juga menunjukkan hampir separuh daripada peserta sangat puashati bahawa modul pembelajaran program penjaan pendapatan adalah yang terkini (48.3%). Pada pernyataan yang sama, rata-rata peserta juga berpuashati bahawa mereka modul pembelajaran program penjaan pendapatan adalah yang terkini (40.2%). Hanya sebahagian kecil peserta yang menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 3 ialah 4.34.

Pernyataan 4 menunjukkan hampir separuh daripada peserta sangat puashati bahawa pengendalian program penjaan pendapatan dilakukan pada hari/masa yang sesuai dengan mereka (47.9%). Kebanyakan peserta juga berpuashati bahawa pengendalian program penjaan pendapatan dilakukan pada hari/masa yang sesuai dengan mereka (43.3%). Manakala selebihnya hanya menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 4 ialah 4.37.

Bagi Pernyataan 5, tidak sampai separuh daripada peserta berpuashati bahawa tempoh masa pengendalian program penjaan pendapatan adalah mencukupi (42.9%). Hanya 34.1 peratus peserta sangat puashati bahawa tempoh masa pengendalian program penjaan pendapatan adalah mencukupi. Peserta juga mencatatkan sederhana puashati bahawa tempoh masa pengendalian program penjaan pendapatan adalah mencukupi (13.3%). Hanya sebahagian kecil peserta yang menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 5 ialah 4.03.

Jika dilihat pada Pernyataan 6 pula, lebih separuh daripada peserta sangat puashati bahawa program penjanaaan pendapatan dikendalikan oleh fasilitator terlatih (51.7%). Kebanyakan peserta juga berpuashati bahawa program penjanaaan pendapatan dikendalikan oleh fasilitator terlatih (39.5%). Manakala selebihnya hanya menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 6 ialah 4.39.

Akhir sekali, Pernyataan 7 menunjukkan tidak sampai 40 peratus daripada peserta berpuashati bahawa program penjanaaan pendapatan menyediakan peluang untuk mendapatkan bantuan kewangan (33.7%). Hanya 29.1 peratus peserta sangat puashati bahawa program penjanaaan pendapatan menyediakan peluang untuk mendapatkan bantuan kewangan. Peserta juga mencatatkan respon sederhana puashati bahawa program penjanaaan pendapatan menyediakan peluang untuk mendapatkan bantuan kewangan (20.7%). Hanya sebahagian kecil peserta yang menyatakan sebaliknya pada pernyataan berkenaan. Maka skor purata untuk Pernyataan 7 ialah 3.68, iaitu skor purata terendah berbanding pernyataan-pernyataan yang lain.

Berdasarkan kepada semua skor purata Pernyataan 1 hingga Pernyataan 7, maka skor kumulatif untuk kepuasan peserta terhadap program penjanaaan pendapatan PPKW diperolehi, iaitu 4.22. Skor kumulatif ini menunjukkan bahawa program penjanaaan pendapatan yang dilaksanakan oleh pihak JPW memberikan tahap kepuasan tinggi kepada para pesertanya.

5. Kesimpulan

Dapatan kajian menunjukkan bahawa tahap kepuasan peserta terhadap Program Penjanaaan Kapasiti Wanita (PPKW) yang dikendalikan oleh Jabatan Pembangunan Wanita (JPW) berada pada tahap tinggi, dengan skor kumulatif purata sebanyak 4.22. Skor ini memberi petunjuk jelas bahawa peserta merasakan program ini telah memberi impak positif kepada mereka, terutamanya dari sudut peningkatan pengetahuan, keyakinan diri, dan kebolehan menjana pendapatan.

Penilaian ini membuktikan bahawa pendekatan latihan dan pengisian modul yang dilaksanakan adalah bertepatan dengan keperluan kumpulan sasar, iaitu wanita dalam kalangan komuniti berpendapatan rendah. Kepuasan tinggi dalam kalangan peserta juga mencerminkan kejayaan aspek pelaksanaan program dari segi penyampaian kandungan, kesesuaian kaedah pembelajaran, dan keberkesanan fasilitator.

Implikasi kajian ini mencadangkan bahawa modul program sedia ada terbukti berkesan dan wajar dikekalkan dengan beberapa penyesuaian mengikut konteks tempatan bagi memastikan kesinambungan impak kepada peserta. Memandangkan tahap kepuasan adalah tinggi, program ini wajar diperluaskan ke lokasi lain yang belum menerima akses, khususnya di kawasan luar bandar, pedalaman dan penempatan komuniti marginal. Selain itu, satu sistem pemantauan berstruktur perlu diperkenalkan bagi menilai keberkesanan program daripada segi impak jangka panjang terhadap kedudukan sosioekonomi peserta selepas tamat program.

Kelulusan Etika dan Persetujuan untuk Menyertai Kajian

Para penyelidik menggunakan garis panduan etika penyelidikan yang disediakan oleh Jawatankuasa Etika Penyelidikan Universiti Kebangsaan Malaysia (RECUKM). Semua prosedur yang dilakukan dalam kajian ini yang melibatkan subjek manusia telah dijalankan mengikut piawaian etika jawatankuasa penyelidikan institusi. Kebenaran dan persetujuan mengikuti kajian turut diperoleh daripada semua peserta kajian.

Penghargaan

Terima kasih kepada responden yang telah memberikan kerjasama. Penghargaan turut ditujukan kepada Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM) dan Institut Sosial Malaysia (ISM) atas kerjasama yang diberikan.

Kewangan

Penghargaan ditujukan kepada Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), khususnya Geran Endowmen Kepimpinan Tun Fatimah Hashim, Kod: PKW-2024-001 atas pembiayaan penyelidikan ini.

Konflik Kepentingan

Penulis melaporkan tiada sebarang konflik kepentingan berkenaan penyelidikan, pengarang atau penerbitan kajian ini.

Rujukan

- Alemu, A., Woltamo, T., & Abuto, A. (2022). Determinants of women participation in income-generating activities: Evidence from Ethiopia. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11(66), 1-18.
- AlQahtani, M. M. Z., Alkhateeb, T.T. Y., Abdalla, M. A.Z., Elsayed, S. A. M., Ibrahim, E. M. M., & Mawad, G. S. E. (2020). The economic empowerment of Saudi women in the light of Saudi Vision 2030. *Asian Economic and Financial Review*, 10(11), 1269-1279.
- Ary Ratih, G. A., & Eka Lestari, N. P. N. (2021). The role of women's empowerment through family income improvement business program in era 4.0. *Journal of Business on Hospitality and Tourism*, 7(2), 252-261.
- Astrowani. (2023a). *KPWKM: MyKasih Kapital bantu 14,770 wanita tingkatan pendapatan*. Astrowani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/kpwkm-mykasih-kapital-bantu-14770-wanita-tingkatan-pendapatan-409357>
- Astrowani. (2023b). *KPWKM terus bantu wanita jana pendapatan melalui Program Wanita Bangkit@KPWKM*. Astrowani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/kpwkm-terus-bantu-wanita-jana-pendapatan-melalui-program-wanita-bangkitkpwm-415749>.
- Astrowani. (2024). *Belanjawan 2024: Hampir 50% penduduk Malaysia wanita, apa tahap pemerkasaan wanita kini?* Astrowani. <https://www.astroawani.com/videos/bisnes-x7sinh/belanjawan-2024-hampir-50-penduduk-malaysia-wanita-apa-tahap-pemerkasaan-wanita-kini-x8o6v8g>.
- Gombe, S. Y., & Musa, Z. (2022). Empowerment of rural women through engagement in income generating activities in Nigeria. *Bichi Journal of Technology Education (BIJOTE)*, 6(1), 46-52.

- Hashim, M. J., Yusof, M. I. N., & Ramley, N. D. A. (2023). The effectiveness of microfinance program on women's empowerment: Location as moderator. *Information Management and Business Review*, 15(2), 1-13.
- Hegde, N. G. (2020). Empowerment of women for improved quality of life. *Global Journal of Human-Social Science*, 20(7), 28-37.
- Jena, P., Saryam, M., Mohanty, B. K., & Prahraj, A. K. (2021). Income generating activities of rural women: A tool for poverty alleviation and decision-making. *International Journal of Social Sciences*, 10(2), 163-171.
- Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM). (2024). *Wanita dan Ekonomi*. KPWKM. <https://www.kpwkm.gov.my/kpwkm/index.php?r=portal/index>.
- Koomson, I., Villano, R. A., & Hadley, D. (2021). *Accelerating the impact of financial literacy training programmes on household consumption by empowering women*. https://www.researchgate.net/publication/349975439_Accelerating_the_Impact_of_Financial_Literacy_Training_Programmes_on_Household_Consumption_by_Empowering_Women
- Lardhi, J. (2020). Improving economic empowerment programs for low-income women in Saudi society: a study applied to charities' beneficiaries in Riyadh. *Journal of Educational and Social Research*, 10(4), 10-25.
- Malyadri, P. (2020). Income generation schemes for sustainable development of tribal women. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 8(1), 634-641.
- Matovu, B. (2021). Women participation in income generating activities for socioeconomic development: A case study of Mityana Municipality, Uganda. *International Journal of Innovative Research and Advanced Studies (IJIRAS)*, 8(2), 19-27.
- Mengstie, B. (2022). Impact of microfinance on women's economic empowerment. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11(55), 1-12.
- Mohd Akhter Ali & M. Kamraju. (2023). The role of women in rural development programs di Telangana State, India. *ASEAN Journal of Community Service and Education*, 2(1), 67-8.
- Namdeo, S. K., & Rout, S. D. (2016). Calculating and interpreting Cronbach's alpha using Rosenberg assessment scale on pediatrician's attitude and perception on self-esteem. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 3(6), 1371-1374.
- Natukunda, H., Nareeba, P., & Sawuya Nakijoba, S. (2021). Woman empowerment and household income in Kira Municipality, Uganda. *Journal of Economic Science Research*, 4(4), 13-24.
- Nor Hayati Fatmi Talib, Norfazila Ahmad, Azalinda Mat Saad, Bani Hidayat Mohd Shafie, Marlyna Fatira, Ermyna Seri & Mariahati. (2020). Peranan wanita dalam memperkasa kelestarian ekonomi, Kajian perbandingan Malaysia-Indonesia. *Tinta Artikulasi Membina Ummah*, 6(1), 47-60.
- Okoi, O. F., Ajor, O. J., Ubi, L. U., Ubi, L.B., John Thompson Okpa, J. T., (2022). Economic Empowerment, Financial Security and the Well-Being of Women in Nigeria. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD)*, 6(3), 612-624.
- Omar, D. A., & Dames, Z. A. (2021). Determinants of Women's Economic Empowerment in Selected Arab Countries for the Period (2000-2018). *Webology*, 18 (Special Issue), 221-229.
- Prabhakar, S., & Nimesh, A. (2022). Skill development programs for women in India: current status and future perspectives. *World Journal of Advanced Engineering Technology and Sciences*, 7(01), 128-136.

- Samer Ali Al-shami, Abdullah Al Mamun, Nurulizwa Rashid and Mohammed Al-shami. (2021). Microcredit impact on socio-economic development and women empowerment in low-income countries: Evidence from Yemen. *Sustainability*, 13(16), 1-18.
- Semana, J., & Mutamba, I. (2022). Contribution of rural women empowerment project on socio-economic development of lower income. A case of Brac International Rwanda. *East African Journal of Science and Technology*, 12(1), 150-159.
- Tehmeena Iqbal, Padda, I. U. H., & Farooq, S. (2020). Unconditional Cash Transfers and Women Empowerment: The Case of Benazir Income Support Programme (BISP) in Pakistan. *Journal of Business and Social Review in Emerging Economies*, 6(2), 401-418. <https://doi.org/10.26710/jbsee.v6i2.1098>